

Małopolski
Instytut
Kultury
w Krakowie

2025

RAPORT ROCZNY

Sesja fotograficzna w Bunkrze
Sztuki do książki *Dorośli i sztuka*
z udziałem pracowników MIK,
fot. Klaudyna Schubert, MIK 2025

The background of the entire page is a white canvas with abstract, flowing teal lines that create a sense of movement and organic form. A prominent feature is a large, solid red circle located in the upper right quadrant, which is partially enclosed by the teal lines, resembling a stylized eye or a focal point.

Małopolski
Instytut
Kultury
w Krakowie

2025

RAPORT ROCZNY

Każdy kolejny rok działalności Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie traktujemy wyjątkowo. Nawet jeśli nasze zadania się powtarzają, za każdym razem chcemy odkrywać w nich coś nowego, coś, co pozwoli wykonywać je lepiej, bardziej angażując odbiorców naszych działań.

Rok 2025 był rokiem „przejścia”. Dla mnie osobiście była to znacząca zmiana. Powołanie przez Zarząd Województwa na stanowisko dyrektora wiązało się nie tylko z zaplanowaniem długofalowej działalności MIK-u, ale także z podjęciem decyzji o stylu zarządzania i współpracy ze wszystkimi zespołami.

Dla nas wszystkich, pracowników MIK-u, był to czas zaangażowania w myślenie o strategicznym kierunku naszych działań. Nasza wizja MIK-u skupia się na tym, by poprzez działalność twórczą, kulturę i sztukę budować otwarte i bezpieczne społeczeństwo, sprzyjające tworzeniu trwałych więzi międzyludzkich oraz relacji z otoczeniem i historią, w atmosferze troski i wzajemnego szacunku dla różnic.

W minionym roku mierzyliśmy się także z wyzwaniem związanym z posiadaniem własnego budynku. Wymaga on administrowania i opieki, a przede wszystkim inwestycji, by mógł stać się naszą nową siedzibą. Zatrudniliśmy na stanowisko zastępcy dyrektora nową osobę, przygotowaną do prowadzenia procesu inwestycyjnego. Opracowaliśmy i złożyliśmy wniosek o dofinansowanie ze środków Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

(FEnIKS), jednocześnie doceniając wsparcie, jakie okazał nam Zarząd i Sejmik Województwa Małopolskiego, zabezpieczając znaczący wkład własny do inwestycji w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

W 2025 roku wzrosła rozpoznawalność MIK-u jako centrum doskonalenia kadr kultury, osób prowadzących działalność kulturalną w Małopolsce. Postaraliśmy się, by nasza regularna oferta szkoleniowa była wyraźniej widoczna w naszej komunikacji. Z myślą o kompetencjach edukatorek i edukatorów kulturowych prowadziliśmy działania na rzecz możliwości tworzenia przez podmioty kultury kwalifikacji zawodowych w ramach Polskiej Ramy Kwalifikacji. Zaprezentowaliśmy potrzeby w tym zakresie podczas Konwentu Marszałków Województw oraz spotkań z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej.

Choć był to rok pełen wyzwań, cieszymy się, że dał nam okazję do bycia razem, współpracy i współtworzenia krajobrazu kultury w Małopolsce.

Tomasz Włodarski

Dyrektor Małopolskiego
Instytutu Kultury w Krakowie

RE GION

Spektakl pantomimy *Piknik w ramie czasu*
w wykonaniu Stowarzyszenia Dawnej Rabki Czar,
27. Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego
w Limanowej, fot. Klaudyna Schubert, MIK 2025

Małopolski Instytut Kultury w Krakowie działa na rzecz popularyzowania kultury i dziedzictwa regionu, zapraszając zarówno mieszkańców, jak i turystów do poznawania tutejszej różnorodności. Naszym celem jest szerzenie wiedzy o dziedzictwie kulturowym oraz dbanie o jego ochronę. Przygotowujemy wydarzenia, wydajemy książki, tworzymy filmy, a także rozwijamy strony internetowe, by każdy miał dostęp do tego, co w Małopolsce najbardziej wartościowe. Stale zachęcamy do włączania się w nasze inicjatywy oraz wspólnego odkrywania wyjątkowych miejsc i historii w regionie.

27. MAŁOPOLSKIE DNI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

27. Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego pod hasłem *Wszystko jasne* odbyły się w siedmiu miejscach. W pierwszy weekend (17–18 maja) uczestnicy i uczestniczki wydarzenia odwiedzili Limanową, gdzie mogli wysłuchać opowieści o dawnych mieszkańcach Dworu Marsów, a także zwiedzić rafinerię ropy naftowej w Sowlinach. W Limanowej odbył się również piknik, któremu towarzyszył koncert lokalnego zespołu muzyki ludowej „Limanowianie” z zespołem jazzowym Miłosza Skwiruta z Krakowa. W Krakowie uczestnicy zwiedzali Kościół, Klasztor i Muzeum Dominikanów, gdzie poznali tajemnice zgromadzenia i jego siedziby. W tych dniach dla odwiedzających otwarty był również oddział Muzeum Fotografii przy ul. Józefitów, a w nim opowiadano o tajnikach uwieczniania obrazów na kliszy oraz historii krakowskiej szkoły filmowej.

W drugi weekend Dni Dziedzictwa (24–25 maja) goście zwiedzali Zagrodę Apolonia w Zakrzowie, gdzie można było zobaczyć bogatą kolekcję wyrobów sztuki ludowej i tradycyjnych sprzętów oraz zabytkowych zabudowań. Z kolei w Krakowie udostępnione zostały Biblioteka Jagiellońska wraz z Kliniką Papieru, a także Pałac i Park im. Anny i Erazma Jerzmanowskich w Prokocimiu oraz Kamienica Sperlinga przy ul. Sławkowskiej. Każde z tych miejsc otworzyło dla gości przestrzeń na co dzień niedostępne – Biblioteka Jagiellońska umożliwiła zwiedzanie magazynów, do których wstęp mają na co dzień tylko pracownicy, gospodarze Pałacu Jerzmanowskich pozwolili gościom zajrzeć do wnętrza zabytkowego budynku i prywatnej części ogrodu, zaś właściciele Kamienicy Sperlinga zaprosili do galerii sztuki, otwartej przy okazji Dni Dziedzictwa.

W czerwcu Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego zdobyły Nagrodę Dziedzictwa Europejskiego / Nagrodę Europa Nostra 2025 w kategorii „Zaangażowanie obywatelskie i podnoszenie świadomości”. Projekt znalazł się w gronie 30 laureatów, wybranych spośród ponad 250 zgłoszeń, i jest jednym z dwóch nagrodzonych w tym roku projektów z Polski. Jury doceniło przede wszystkim współpracę z lokalnymi społecznościami oraz działania edukacyjne i artystyczne, które przyczyniają się do podniesienia świadomości na temat obiektów dziedzictwa w regionie, w tym wielu mniej znanych. Nagrody Europa Nostra, przyznawane przez Komisję Europejską, promują i upowszechniają najlepsze europejskie praktyki w zakresie dziedzictwa kulturowego. W wydarzeniu wzięło udział 9700 osób.

- 7 obiektów
- 27 partnerów
- 266 aktywności
- 2 publikacje

WYWOŁANE HISTORIE

To program wspierający lokalne społeczności w zbieraniu, zachowywaniu i opowiadaniu ich historii. Utrwalamy je w formie wystaw, książek lub filmów, współpracując ze specjalist(k)ami z danej dziedziny. Przyczyniamy się w ten sposób do budowy archiwów społecznych, zorientowanych na zachowanie pamięci o miejscach i ludziach ważnych dla danej społeczności. W 2024 roku zespół Wywołanych Historii zrealizował film dokumentalny *Ceramiczna rewolucja*, który opowiada historię fenomenu Spółdzielni „Kamionka” z małopolskiej Łysej Góry. Do lat 90. XX wieku produkowano tam ceramikę użytkową, nowatorskie płyty okładzinowe oraz ceramikę wielkoformatową wykorzystywaną w architekturze na terenie całej Polski. Produkcja przedstawia historię sukcesu Spółdzielni „Kamionka” oraz wpływ jej wyrobów na współczesny design.

Film miał swoją krakowską premierę 29 stycznia 2025 roku w Kinie Kijów. Wydarzenie spotkało się z ogromnym zainteresowaniem, zarówno ze strony widowni, która w liczbie ponad 800 osób zasiadła w sali kinowej, jak i mediów – tak tradycyjnych, jak i cyfrowych. Projekcję poprzedziła dyskusja z udziałem dr hab. Moniki Bogdanowskiej (konserwator, prof. Politechniki Krakowskiej), dr Bożeny Kostuch (ekspertki i badaczki ceramiki), Alicji Galei-Ligęzy (dyrektorki Miejskiego Centrum Kultury w Grybowie), Pawła Fydy (burmistrza Grybowa), Dominiki Mietelskiej-Jareckiej (reżyserki i scenarzystki filmu z Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie) oraz Miłosza Horodyskiego (dziennikarza, ówczesnego prezesa Apollo Film Sp. z o.o.). Rozmowa dotyczyła przyszłości mozaik w przestrzeniach architektonicznych i możliwości ich ochrony. Produkcja wzbudziła ogromne zainteresowanie i w minionym roku zaprezentowana została podczas 40 pokazów w całej Polsce, w tym 26 z udziałem twórczyń. Dzięki popularności filmu zainicjowano dyskusję o potrzebie ochrony dekoracji ceramicznych ewidencjonowanych dotąd jako zabytki ruchome lub nietraktowanych

jako wartościowe dziedzictwo. Efektem jest zmiana podejścia do ochrony wielkoformatowych mozaik i fakt wpisania ich na listę zabytków w wielu miejscach w Polsce. Warte odnotowania jest także nawiązanie współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Ochrony Zabytków na rzecz ochrony ceramicznych dekoracji w Małopolsce.

- 26 wydarzeń
- 15 wywiadów
- 34 partnerów

MAŁOPOLSKIE WIZYTY MUZEALNE

Działanie to ma na celu rozwój działalności muzealnej w Małopolsce poprzez wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy dużymi instytucjami muzealnymi i lokalnymi muzeami w mniejszych ośrodkach regionu.

W ramach tegorocznej edycji Małopolskich Wizyt Muzealnych zespół Dynamiki Ekspozycji zacieśnił relacje z dwiema instytucjami muzealnymi: Muzeum Fotografii im. Walerego Rzewuskiego w Krakowie oraz Muzeum Miejskim w Wadowicach. Rezultatem współpracy jest otwarta z początkiem 2026 roku wystawa *Spotkania. Fotografie z Wadowic* prezentowana we wspomnianym Muzeum Miejskim. Łączy ona lokalne konteksty i specyfikę historii fotografii w Wadowicach z uniwersalnymi znaczeniami, które na przestrzeni ostatniego stulecia były przypisywane zdjęciom. Głównym motywem narracji są więzi i spotkania mieszkańców uchwycone na fotografiach. Ukazane na nich relacje obrazują zróżnicowanie społeczne miasta oraz bogatą tradycję lokalnej fotografii. Wystawie towarzyszy program wydarzeń edukacyjnych – warsztaty, wykłady, spacerzy tematyczne itp.

- 1 wystawa
- 2 partnerów

REGIONALNA PRACOWNIA DIGITALIZACJI

Rok 2025 był kolejnym kamieniem milowym w rozwoju działalności Regionalnej Pracowni Digitalizacji Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie, której głównym celem jest digitalizacja i upowszechnianie cyfrowych odwzorowań zabytków z całej Małopolski.

W czerwcu została podpisana umowa o dofinansowaniu ze środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027 projektu „Wirtualne Muzea Małopolski 2030. Fenomenalna Małopolska”. Ma on na celu zarówno digitalizację wybranych obiektów dziedzictwa kulturowego regionu, jak i tworzenie spójnej, wieloaspektowej narracji o Małopolsce – jej historii, ludziach, przestrzeniach i unikalnych zjawiskach, a to w kontekście piętnastu wyodrębnionych fenomenów – kluczowych tematów i procesów, które w sposób szczególny ukształtowały tożsamość regionu. W ramach przedsięwzięcia, które realizowane będzie przez trzy kolejne lata, w minionym roku prowadzone były prace digitalizacyjne i merytoryczne nad następującymi kolekcjami:

- kolekcja prac artysty-ceramika Bolesława Książka, znanego jako „Czarodziej z Łysej Góry”, której część na potrzeby projektu udostępnił jego wnuk Marcin Sacha. Obejmuje ona 47 obiektów, m.in. ceramiczne misy, patery, wazony, figurki oraz projekty na papierze;
- kolekcja przedstawiciela znanej zakopiańskiej rodziny muzyków – Krzysztofa Trebuni-Tutki, w skład której wchodzi instrumenty powiązane z kulturą pasterską i folklorem Karpat, a w szczególności Podhala: róg pasterski, dwójnice, fujary, piszczałki i dzwonki. Uzupełnieniem zbioru są fotografie z archiwum rodziny Trebuniów-Tutków;
- kolekcja prac Bronisława Chromego, jednego z najciekawszych polskich artystów XX i XXI wieku. Znajdują się w niej zarówno duże rzeźby ple-

nerowe, pomniki, jak i kameralne formy rzeźbiarskie, medale oraz mniej znane prace malarskie. Obiekty zostały udostępnione przez Fundację im. Bronisława Chromego.

W 2025 roku Regionalna Pracownia Digitalizacji nawiązała współpracę z Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce-Zdroju, której efektem była publikacja na portalu Wirtualne Muzea Małopolski 50 obiektów zdigitalizowanych przez Muzeum. Kontynuowano również postprodukcję i opracowanie modeli 3D w ramach partnerstwa z Ośrodkiem Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora CRICOTEKA rozpoczętego w latach poprzednich.

Ponadto realizowano działania popularyzatorskie i edukacyjne w kraju i za granicą, mające na celu przybliżenie odbiorcom działalności Regionalnej Pracowni Digitalizacji, dzielenie się sprawdzonymi praktykami w zakresie opracowywania cyfrowych odwzorowań zabytków oraz ich upowszechniania, m.in.: spotkanie w ramach projektu CCSI4CCSI w programie Interreg Europe w Kolding oraz spotkanie sieciujące Instytucje Kultury Województwa Małopolskiego, którego celem było poznanie ich potrzeb w zakresie digitalizacji.

- 206 zdigitalizowanych obiektów oraz dokumentacji foto i video
- 40 modeli 3D

PORTALE INTERNETOWE

Małopolski Instytut Kultury w Krakowie działa również w świecie cyfrowym. Naszym celem jest popularyzacja dziedzictwa kulturowego Małopolski, dlatego nie ustajemy w ulepszaniu i rozwijaniu naszych serwisów internetowych, starając się dotrzeć z przekazem do różnych grup odbiorców.

Małopolska To Go

Portal Małopolska To Go umożliwia turyst(k)om poznawanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu poprzez mikrowyprawy. Staramy się odpowiedzieć na rosnące zapotrzebowanie i głód odkrywania nowych, nieznanych, a czasem również tych na pozór znanych miejsc. Przygotowujemy więc specjalne trasy jednodniowych wycieczek. W 2025 roku opracowano 20 nowych tras, które prezentują różnorodne aspekty Małopolski – od historii i kultury po przyrodę i turystykę aktywną. Były wśród nich m.in.:

- *Rowerem wokół Wiśnicza* – wycieczka rowerowa po Wiśnicko-Lipnickim Parku Krajobrazowym;
- *Rabka-Zdrój – od muzealnych skarbów po zbójckie legendy* – wycieczka pieszo-samochodowa na niepogodę dla rodzin z dziećmi;
- *Kryminalny Kraków. Spacer tropem najśłynniejszych zbrodni w dziejach miasta* – „makabryczna” trasa w centrum Krakowa dla osób pełnoletnich;
- *Żegiestów – uzdrowisko, które ponownie zaczyna istnieć* – spacer szlakiem modernistycznej architektury międzywojennego uzdrowiska;
- *Natura pod dachem* – przyrodniczy Kraków na niepogodę – wycieczka dla rodzin z dziećmi;
- *Z psem na Lubomir, Łysinę i Trzy Kopce. I panorama, po którą wraca się jak po oddech* – górską wyprawą z czworonogiem;
- *Nowy Sącz – miasto między rzekami, miejsce między dawniej a dziś* – spacer po nowosądeckich atrakcjach;

- *Jezioro Rożnowskie – trasa osobliwości* – samochodowa wycieczka po Pogórzu Rożnowskim;
- *Architektki. Herstorie budynków zaprojektowanych przez kobiety* – spacer śladami realizacji architektonicznych w Krakowie.

Wszystkie trasy dostępne są pod adresem:

www.malopolskatogo.pl

Tym, którzy preferują tradycyjne przewodniki, oferujemy drukowane broszury prezentujące wybrane trasy Małopolski To Go. W 2025 roku ukazały się trzy kolejne: spacer dla rodzin z dziećmi obejmujący atrakcje przyrodnicze i historyczne Starego Sącza i jego okolic, wyprawa po Beskidzie Sądeckim szlakiem wyjątkowych mozaik i dekoracji ceramicznych z lat 60. i 70. XX wieku oraz wycieczka rowerowa po Trzebini i okolicach.

- 20 nowych tras
- 4 wydarzenia
- 5 artykułów
- 3 publikacje

Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego

Portal dniedziedziactwa.pl to rozbudowana baza prezentująca dziedzictwo kulturowe Małopolski – opisy zabytków udostępnionych zwiedzającym podczas wszystkich dotychczasowych edycji Dni Dziedzictwa, galerie zdjęć, bibliografie, informacje o lokalizacji oraz wiele ciekawych materiałów dodatkowych. W 2025 roku na portalu ukazały się autorskie zdjęcia zabytkowych obiektów, które zostały udostępnione podczas 27. Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego.

Strona dostępna pod adresem: www.dniedziedziactwa.pl

Wirtualne Muzea Małopolski

Głównym celem portalu jest prezentacja dziedzictwa kulturowego Małopolski w formie cyfrowej i popularyzacja wiedzy o nim poprzez publikację najwyższej jakości wizerunków cyfrowych muzealiów (w formacie 2D i 3D) oraz przedstawienie ich w szerokim interdyscyplinarnym kontekście interpretacyjnym.

W 2025 roku na portalu opublikowano 15 artykułów popularyzujących małopolskie dziedzictwo oraz przybliżających pracę nad jego digitalizacją i upowszechnianiem. Przeprowadzono m.in. cztery obszernie wywiady ze specjalistami i specjalistkami z Regionalnej Pracowni Digitalizacji, które złożyły się na cykl „Od gabloty do VR. Jak digitalizujemy kulturę”. Opowiada on o tym, jak krok po kroku wygląda proces digitalizacji dziedzictwa kulturowego i czemu może służyć. Nie zabrakło też tekstów poświęconych współpracy z nowymi partnerami i udostępnionych przez nich kolekcjom.

W ramach współpracy międzyzespołowej redakcja Wirtualnych Muzeów Małopolski i program Wolontariatu przeprowadzili cykl warsztatów dla młodych twórców, studentek i studentów. Ekspozycje prezentowane w portalu stały się dla uczestników pretekstem do opowiedzenia o tym, co dla nich ważne. Efektem ich pracy była wirtualna wystawa *Kultura jest jak troska*, którą można obejrzeć na portalu.

Strona dostępna pod adresem: www.muzea.malopolska.pl

- 15 artykułów
- 1 wystawa
- 100 obiektów opatrzonych albertekstami
- 100 tłumaczeń
- 50 opublikowanych obiektów

Digitalizacja rzeźby Bronisława Chromego
„Narodziny planety”, Regionalna
Pracownia Digitalizacji MIK,
fot. Sebastian Woźniak, MIK 2025

Rozwój

Warsztaty w ramach 8. Forum
Edukacji Kulturowej w Zakopanem,
fot. Grzegorz Mart, MIK 2025

Aktywnie wspieramy rozwój kadr kultury. W 2025 roku zainicjowaliśmy całoroczny program szkoleń, koncentrujących się na kluczowych aspektach związanych z edukacją i dziedzictwem kulturowym oraz zarządzaniem w kulturze. Ofertę szkoleniową skierowaliśmy do szerokiego grona odbiorców – edukatorów, animatorek, bibliotekarek, muzealników, a także pracowników innych instytucji kultury, którzy chcą poszerzać swoją wiedzę w tym obszarze. Tematyka obejmowała zagadnienia związane m.in. z edukacją kulturową, dostępnością, zarządzaniem projektami, współpracą z wolontariuszami, diagnozowaniem potrzeb społecznych i budowaniem lokalnych partnerstw. Rozwijaliśmy także programy dotyczące interpretacji dziedzictwa kulturowego, kompetencji animacyjnych oraz dostępności oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami.

EDUKACJA KULTUROWA

Bardzo Młoda Kultura. Małopolska

W 2025 zakończyliśmy trzyletni program Bardzo Młoda Kultura, którego celem był rozwój podmiotowego uczestnictwa młodzieży w kulturze poprzez wykorzystywanie metod edukacji kulturowej do animowania zmian społecznych. Realizacja programu opierała się na współpracy MIK-u, pełniącego funkcję operatora regionalnego, z lokalnymi partnerstwami. Kluczową rolę w tym procesie odgrywała młodzież, którą włączano w działania na zasadach podmiotowości, co oznacza, że miała ona realny wpływ na kształt i przebieg prac.

W ramach programu przeprowadzono szereg szkoleń i webinarów rozwijających kompetencje edukatorów i edukatorek kulturowych, np.: „Skąd mamy wiedzieć, o czym ma być nasz projekt? Metody diagnozowania potrzeb młodzieży”, „Jesteś OK! Czyli jak dawać feedback, który buduje przestrzeń na błędy”, „Jak pomóc młodej osobie w nagłym kryzysie psychicznym?”. Odbłyły się również cztery warsztaty odpowiadające na potrzeby uczestników działań prowadzonych przez partnerów lokalnych, w tym: „Organizacja i rozwój lokalnej grupy teatralnej” dla Gminnego Ośrodka Kultury w Uściu Gorlickim oraz „Zatrudnianie młodych i cudzoziemców w fundacji – prawo, obowiązki, dobre praktyki” dla partnerstwa lokalnego – Fundacji Jedność.

W minionym roku powstała również publikacja elektroniczna „Sprawczość: hit czy kit? Zin młodych i dorosłych” przygotowana we współpracy z młodzieżą. Zawiera ona trzynaście opowieści o szukaniu sprawczości, związanych z tym wyzwaniach i budowaniu sprzyjającego jej środowiska.

W ramach programu Bardzo Młoda Kultura oraz szeroko pojętego programu edukacji kulturowej MIK-u zrealizowane zostały również:

Szkoła Edukaterek i Edukatorów Kulturowych MIK

W 2025 roku odbyła się trzecia edycja programu, który rozwija kompetencje w zakresie projektowania działań edukacyjnych dla młodzieży i we współpracy z nią. Wspiera także edukatorów i edukatorki w świadomym kształtowaniu swojej roli, zapobieganiu wypaleniu zawodowemu i podnoszeniu jakości projektów w duchu edukacji kulturowej.

W marcu, kwietniu i maju odbyło się łącznie pięć dwudniowych zjazdów prowadzonych przez członków zespołu Edukacji Kulturowej oraz osoby stale współpracujące z MIK-iem. Program zajęć poruszał zagadnienia związane

z prowadzeniem procesów grupowych z młodzieżą, promowanie metod projektowych, wdrażanie działań opartych na wartościach. Ponadto uczestnicy i uczestniczki wykonali cztery zadania certyfikujące, które obejmowały: diagnozę młodzieży, studium przypadku, networking z przedstawicielem innej instytucji i realizację miniprojektu rozwojowego w oparciu o zdiagnozowane przez siebie potrzeby. Po trzech latach istnienia Szkoła Edukatorek i Edukatorów Kulturowych w MIK-u liczy niemal 60 absolwentów i absolwentek.

8. Forum Edukacji Kulturowej

Kolejnym ważnym wydarzeniem było 8. Forum Edukacji Kulturowej, które odbyło się 22 października w Witkacy Atelier przy teatrze Witkacego w Zakopanem. Spotkanie było poświęcone różnym wymiarom sprawczości – jej definicjom, wyzwaniom, a także praktycznym sposobom wzmacniania jej w edukacji i w życiu społecznym młodych ludzi. Uczestnicy i uczestniczki wzięli udział w dyskusji na temat sprawczości zarówno młodych, jak i dorosłych, w warsztatach praktycznych, pokazie filmu nakręconego przez nastolatków oraz w inspiratorium, czyli serii krótkich wystąpień wokół tematu przewodniego. W wydarzeniu udział wzięło 60 osób z całej Małopolski.

Szkolenia dotyczące wdrażania standardów ochrony małoletnich

W 2025 roku kontynuowano działania związane z wdrażaniem standardów ochrony małoletnich. We współpracy z zewnętrznymi ekspertkami powstał cykl trzech szkoleń, których tematyka obejmowała sposoby reagowania na przemoc wobec dzieci, wyznaczanie granic w relacji z rodzicami oraz metody radzenia sobie z przemocą rówieśniczą na zajęciach w instytucjach kultury. Uzupełnieniem szkoleń była oferta dyżurów telefonicznych dla osób potrzebujących konsultacji w zakresie standardów ochrony małoletnich. Zgromadzono także bazę materiałów udostępnioną instytucjom kultury w Małopolsce, a pracownicy MIK-u

występowali na konferencjach w charakterze ekspertów i rzeczników standardów ochrony małoletnich w obszarze kultury i edukacji.

- 278 godzin warsztatowych
- 26 partnerów
- 2 raporty
- 1 publikacja

DYNAMIKA EKSPOZYCJI

W ramach programu zrealizowano dziesięć cykli szkoleniowych, w których udział wzięli pracownicy małopolskich muzeów i innych instytucji kultury, a także studentki, przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń oraz aktywistki zajmujące się dziedzictwem. Były to zarówno szkolenia realizowane na zamówienie, jak i spotkania otwarte, prowadzone w siedzibie MIK-u, z zakresu audiodeskrypcji oraz metodyki interpretacji dziedzictwa. W sierpniu i wrześniu odbyły się szkolenia w ramach projektu wolontariackiego „Kultura jest jak troska”, które wsparły wolontariuszy w opracowaniu koncepcji, scenariusza i tekstów do wirtualnej wystawy. Zespół Dynamiki Ekspozycji przeprowadził również szkolenia podczas 6. Małopolskiego Kongresu Dyrektorów i Dyrektorek Domów Kultury w Niepołomicach dotyczące pracy z metodą portfolio, szkolenie z prostego języka, a także warsztat pt. „Zróbmy sobie wystawę” podczas 8. Forum Edukacji Kulturowej w Zakopanem.

W ramach doradztwa strategicznego zespół Dynamiki Ekspozycji opracował koncepcję funkcjonalną centrum edukacyjnego w Szerzynch dla Małopolskich Parków Krajobrazowych. Powstał też raport na temat planu rozwoju Muzeum Fonografii w Niepołomicach oraz aktualizacja koncepcji funkcjonalnej Centrum Wiedzy o Archiwach i Dokumentach na Ziemiach Polskich. Ponadto sfinalizowano kolejny proces strategiczny wraz z raportem dla Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie.

W 2025 roku zespół Dynamiki Ekspozycji nawiązał również współpracę z Ośrodkiem Pamięć i Przyszłość we Wrocławiu, na mocy której MIK został operatorem na Małopolskę krajowego programu Izby Pamięci, mającego na celu wspieranie i sieciowanie izb regionalnych.

- 140 godzin warsztatowych
- 5 partnerów
- 3 raporty
- 1 strategia

MAŁOPOLSKA. KULTURA WRAŻLIWA

„Małopolska. Kultura Wrażliwa” to program koncentrujący się na koordynatorach i koordynatorach dostępności w instytucjach kultury w Małopolsce oraz na osobach z różnymi potrzebami – ich obecności, uczestnictwie i podmiotowości w kulturze. W minionym roku skupiliśmy się na działaniach związanych ze społecznym charakterem instytucji kultury oraz z dostępnością przestrzeni publicznej, z naciskiem na wdrażanie i budowanie dostępności w mniejszych ośrodkach w Małopolsce. Podjęliśmy się również sieciowania i propagowania wiedzy oraz doświadczeń programu „Małopolska. Kultura Wrażliwa” w instytucjach kultury i organizacjach pozarządowych prowadzących działalność w województwie małopolskim. Prowadzone były one pod nazwą „Małopolskie spotkania z Kulturą Wrażliwą” w powiatach: chrzanowskim, gorlickim, wadowickim, krakowskim, suskim i brzeskim.

Najważniejszym przedsięwzięciem zrealizowanym w 2025 roku była trzecia edycja Festiwalu Kultury Wrażliwej, który trwał od 21 września do 3 października. Przez jedenaście dni dwadzieścia pięć Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego oraz trzy inne instytucje z regionu zaprezentowały swoją inkluzywną ofertę skierowaną do wszystkich. W spektaklach teatralnych, koncertach, warsztatach artystycznych, pokazach filmowych oraz spacerach i opro-

wadzeniach wzięło udział ponad 7 tysięcy osób, zarówno stacjonarnie, jak i online. Każde z wydarzeń zostało zaplanowane z myślą o pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz tych, które mogą napotykać trudności w uczestnictwie w tradycyjnych formach kultury. Festiwal Kultury Wrażliwej to dowód na to, że kultura może i powinna być dostępna dla każdego. Wspólne doświadczanie sztuki, muzyki czy teatru, niezależnie od ograniczeń, pozwala na budowanie więzi między ludźmi i lepsze zrozumienie siebie nawzajem. To wydarzenie nie tylko daje możliwość uczestnictwa w kulturze, ale przede wszystkim zmienia perspektywę i zachęca do refleksji nad tym, jak ważna jest inkluzywność w każdym aspekcie życia.

- 4 webinary
- 134 godziny warsztatowe
- 2 publikacje elektroniczne
- 7 spotkań
- 57 partnerów

MAŁOPOLSKA WIELU KULTUR

Program Małopolska Wiele Kultur skupia się na tworzeniu narzędzi ułatwiających dialog ponad podziałami oraz wspieraniu inicjatyw łączących różnorodne tradycje i doświadczenia. W jego ramach przygotowujemy oraz współtworzymy szkolenia, warsztaty i spotkania skierowane do pracowników instytucji kultury, fundacji, stowarzyszeń oraz nieformalnych środowisk działających w obszarze wielokulturowości. Działania te opierają się zarówno na współpracy z nowymi mieszkańcami i mieszkankami Małopolski, jak i z osobami od lat żyjącymi w Polsce i zajmującymi się tematyką różnorodności kulturowej. W 2025 roku odbyły się dwa wydarzenia z cyklu „Laboratorium kultury”: spotkanie poświęcone postaci i twórczości Nikifora Krynickiego wraz z pokazem filmu *Mój Nikifor* oraz warsztaty rodzinne o różnorodności w ramach 27. Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego. W cyklu „Forum wielokulturowości”

zorganizowano dwa dwudniowe szkolenia: „Empatia w działaniu” dla asystentek i asystentów międzykulturowych pracujących w szkołach i instytucjach edukacyjnych oraz „Tożsamość i dziedzictwo w pracy asystenta międzykulturowego” skierowane do asystentów oraz nauczycieli pracujących w środowiskach wielokulturowych.

- 34 godziny warsztatowe
- 2 spotkania
- 4 partnerów

6. MAŁOPOLSKI KONGRES DYREKTORÓW I DYREKTOREK DOMÓW KULTURY

Kongres odbył się w Gorlickim Centrum Kultury w dniach 13–14 maja i dotyczył budowania kultury organizacyjnej otwartej na niepowodzenia. Odbyły się warsztaty i dyskusje dotyczące radzenia sobie z porażką i tworzenia kultury pracy otwartej na poszukiwanie najlepszych rozwiązań, testowanie, a nawet popełnianie błędów.

Do udziału w Kongresie zaproszono ekspertki i eksperta zajmujących się tematem pracy z niepowodzeniem i porażką w zespole: Matyldę Kozakiewicz – psycholożkę i traumatolożkę, wykładowczynię Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie, która otworzyła Kongres wykładem *Porażka jest lepszym nauczycielem niż sukces*, Katarzynę Bugłę i Natalię Leśnikowską – przedstawicielki Fundacji Dobra Porażka, która od lat zajmuje się tematem budowania kultury otwartej na błędy, oraz Marcina Laberscheka z Instytutu Badań Organizacji Kultury, wykładowcę UJ.

W drugiej połowie 2025 roku Kongres zmienił formułę programową – coroczne spotkanie w szerokim gronie dyrektorów i dyrektorek domów kultury stało się elementem szeroko zakrojonych działań integracyjnych, sieciujących i szkoleniowych będących odpowiedzią na potrzeby uczestników. W drugim półroczu odbyły się dwa pierwsze spot-

kania szkoleniowe: „O współczesnych zastosowaniach starożytnej retoryki”, które poprowadził Michał Rusinek, oraz „Przeciwdziałanie dyskryminacji i mobbingowi w instytucjach kultury” zrealizowane przez psycholożkę i trenerkę Monikę Klonowską. Pod koniec roku zorganizowaliśmy spotkanie z dyrektorami i dyrektorkami dotyczące struktury, powołania ambasadatorów regionalnych i potrzeb szkoleniowych na kolejny rok.

- 1 partner
- 6 godzin warsztatowych
- 110 uczestników

MAŁOPOLSKIE FORUM OCHRONY ZABYTKÓW

Wydarzenie, zorganizowane z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, skierowane było do pracowników i pracownic jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów) zajmujących się ochroną materialnego dziedzictwa na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W 2025 roku grono odbiorców Forum zostało poszerzone o specjalistów, prywatnych właścicieli zabytków i wszystkich, którym bliska jest ochrona dziedzictwa. Forum odbyło się 9 października w siedzibie Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie. W programie znalazły się prelekcje oraz panele dyskusyjne poświęcone gminnym ewidencjom zabytków oraz programom opieki nad zabytkami – ich znaczeniu, obowiązkom i praktycznym aspektom. Poprowadzili je uznani specjaliści, a w rozmowach udział wzięli konserwatorzy oraz urzędnicy odpowiedzialni za ochronę dziedzictwa w Małopolsce. Z końcem roku uruchomione zostało również forum dyskusyjne dla uczestników spotkania, które ma służyć podtrzymaniu i rozszerzeniu merytorycznej dyskusji podjętej podczas wydarzenia.

- 1 partner
- 200 uczestników

Suk
WYMIANA

OJ TAM
OJ TAM

NA
SPOKOJNIE

30 12.00
~~11.15~~ - ~~11.50~~

PORAŻKI
W PROJEKTACH
BUDOWLANYCH

PROJEKTY WSPÓŁPRACY
MIĘDZYNARODOWEJ

12.00 30
~~11.50~~ - ~~12.25~~

KONIEC
PLASTIKOWEJ
KULTURY

Współpraca
Baza
danych

PONAJEKAJMY
ZASADA
S VEGAS

MIK
NA
WESOLEJ!

ces w Rozmowie

INSPIRACJA, WSPARCIE

OH!

CICHY
Przedział

ZA
KŁĄD

KONGRES
2026

Jak współpracować
z NGO
i CVS
z instytucją kultury

JAK ROZMANIAĆ
Z ORGANIZATOREM?
O ROLI INSTYTUCJI
KULTURY W LOKALNYM
ŚRODOWISKU.

GDZIE TA
MEODRZIEZ

Czas pracy
w JK

"TECHNIKA"
ROZMÓW
NIEPOWODZ

6. Małopolski Kongres Dyrektorów
i Dyrektorek Domów Kultury,
fot. Magda Rymarz, MIK 2025

WOLONTARIAT

W 2025 roku wolontariat i praktyki w MIK-u odbyło aż 85 młodych osób. Efektem ich pracy były m.in. opisy kilku tras i artykuły na portalu Małopolska To Go, kilkaset tekstów alternatywnych na potrzeby portalu Wirtualne Muzea Małopolski, obsługa punktów informacyjnych oraz badanie satysfakcji odbiorców podczas Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, bazy danych, prace korektorskie oraz tłumaczenia na język angielski. Działania te umożliwiły współpracującym z nami młodym osobom rozwinięcie kompetencji z zakresu pracy z tekstem, zarządzania informacją, interpretacji dziedzictwa, organizacji i logistyki wydarzeń, komunikacji, dostępności i pracy projektowej.

W ramach programu zrealizowaliśmy również projekt wolontariacki „Kultura jest jak troska”. Jego głównym celem było stworzenie wystawy na podstawie obiektów cyfrowych z portalu Wirtualne Muzea Małopolski –jako pretekstu do dyskusji o zdrowiu psychicznym. Grupa wolontariuszy uczestniczyła w cyklu warsztatów poświęconych dbaniu o dobrostan, narzędziom interpretacji i pisania o dziedzictwie kulturowym oraz pracy koncepcyjnej. Dzięki projektowi wzrosła świadomość młodych ludzi w obszarze dbania o kondycję psychiczną, a uczestnicy rozwinęli konkretne umiejętności, w tym kompetencje społeczno-psychologiczne.

Rezultatem projektu była wystawa w siedzibie MIK-u, w ramach której powstały fizyczne reprezentacje obiektów wybranych przez wolontariuszy-kuratorów. Kontynuację projektu stanowi wirtualna wystawa *Kultura jest jak troska*, którą można obejrzeć pod adresem: <https://muzea.malopolska.pl/pl/wirtualne-wystawy/2307>

- 19 aktywności
- 6 spotkań
- 1 wystawa
- 16 godzin warsztatowych

Wręczenie medalu Nagrody Dziedzictwa Europejskiego / Europa Nostra dla Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, fot. Alicja Rzepa, MIK 2025

PRELUDIA

Sesja fotograficzna w Bunkrze
Sztuki do książki *Dorośli i sztuka*
z udziałem pracowników MIK,
fot. Klaudyna Schubert, MIK 2025

Świat kultury nie stoi w miejscu, a my uważnie obserwujemy jego przemiany, by reagować na nie w sposób świadomy i skuteczny. Chętnie sięgamy po nowe pomysły, śledzimy trendy i eksperymentujemy z innowacyjnymi rozwiązaniami, które wspierają rozwój kultury w Małopolsce i pozwalają jej nadążać za dynamiczną rzeczywistością. Poprzez badania, testowanie nowych metod pracy oraz współpracę z różnorodnymi środowiskami kulturowymi tworzymy przestrzeń sprzyjającą dialogowi i wymianie doświadczeń. Naszym celem nie jest tylko reagowanie na zmiany – pragniemy je także kształtować, by kultura mogła nieustannie odpowiadać na potrzeby społeczne w coraz bardziej złożonym świecie.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W 2025 roku MIK był członkiem czterech sieci międzynarodowych i aktywnie brał udział w spotkaniach:

- **Interpret Europe** – w ramach tej sieci MIK włącza się w tworzenie nowego podejścia do interpretacji dziedzictwa i wymienia się doświadczeniem z partnerami. W pierwszej połowie roku pracownicy MIK-u wzięli udział w konferencji Interpret Europe w Sulejówku pod nazwą „Heroes, anti-heroes, and villains: How we (re)create, use, and dismantle them” i wygłosili przemówienia pod tytułem: *Interpretacja dziedzictwa w pigułce – krótkie wprowadzenie oraz The man who envied the birds. Interpreting the story of Jan Wnęk – a mid-19th century aviation pioneer;*

- **European Network of Observatories in the field of Fine Arts and Culture (ENO)** – sieć, w której MIK prezentuje rozwiązania i refleksje dotyczące relacji między kulturą i edukacją oraz wzajemną współpracę między tymi sektorami. W 2025 roku jako lider tej sieci w Polsce MIK zaakceptował i zaprezentował nowego członka sieci z Polski. Został nim Instytut Badań Organizacji Kultury (IBOK) z Krakowa, będący stowarzyszeniem osób związanych ze środowiskiem akademickim. Obecność IBOK zwiększa potencjał badawczy ENO Polska;
- **Culture Action Europe (CAE)** – dzięki uczestnictwu w tej sieci MIK ma wgląd w aktualne kwestie związane z pracami Komisji Europejskiej dotyczącymi roli kultury i dziedzictwa. W pierwszej połowie 2025 roku przedstawiciel MIK-u wziął udział w zorganizowanym przez CAE spotkaniu Cultural Deal for Europe, którego gościem był Komisarz EU ds. kultury Glenn Micallef. Podczas wystąpień zadeklarowano zmianę myślenia o roli kultury w programach unijnych i pracy Komisji Europejskiej – paradygmat ekonomiczny ustąpi miejsca kulturze, która stanie się głównym nośnikiem wartości europejskich. W ostatnim kwartale roku Komisja Europejska opublikowała dokument pod nazwą „Kompas dla kultury”, wskazujący założenia programowania finansowania Unii Europejskiej na kolejne lata;
- **Moreshet Jewish Heritage Network** – w ramach sieci MIK uczy się o tym, jak instytucje publiczne mogą dbać o dziedzictwo żydowskie. W minionym roku w związku z rozwojem sytuacji na Bliskim Wschodzie prowadzona była dyskusja o tym, czy i w jakiej formie kontynuowane będą działania w ramach sieci. Ponadto dzięki współpracy z partnerami zrzeszonymi w ramach sieci Moreshet MIK przystąpił jako partner stowarzyszony

do projektu, którego celem będzie wzmocnienie systemowej odpowiedzi na antysemityzm w Polsce poprzez skuteczną współpracę między społeczeństwem obywatelskim, instytucjami publicznymi i innymi sektorami („Strategic Alliance for Combating Antisemitism through Civil Society, Authorities, and Cross-sector Engagement in Poland”).

Open Regio Culture

Open Regio Culture to projekt współfinansowany przez program Interreg Europe i zarządzany przez Województwo Małopolskie we współpracy z MIK-iem. Ma on na celu znalezienie rozwiązań, które umożliwią osobom z różnymi potrzebami czerpanie z kultury na równych prawach z innymi. Zadaniem projektu jest również wymiana doświadczeń i praktycznych rozwiązań z zakresu dostępności kultury. Rezultatem projektu będzie przygotowanie rekomendacji w zakresie dobrych praktyk i wytycznych, mających na celu osiągnięcie znaczących zmian w politykach lokalnych i regionalnych pod kątem dostępności.

W ramach Open Regio Culture w roku 2025 przedstawiciele MIK-u uczestniczyli w trzech spotkaniach partnerów: 11–12 lutego w Debreczynie (Węgry), 25–26 czerwca w Baia Mare (Rumunia) oraz 4–5 września we Frankfurcie nad Menem (Niemcy). Spotkania te były przestrzenią do dyskusji o planach i działaniach ORC oraz wymiany doświadczeń w związku z dostępnością i sposobami wdrażania jej w życie. Ponadto dzięki współpracy z zespołem roboczym ds. *capacity building* powstała wersja robocza przewodnika poświęconego wzmocnianiu potencjału pracowników instytucji i organizacji kulturalnych w zakresie dostępności dla osób z różnymi potrzebami, w tym w obszarze: widzenia, słyszenia, czucia, poruszania się i rozumienia.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

„Autoportret. Pismo o dobrej przestrzeni”

Czasopismo traktuje o przestrzeni jako zjawisku kulturowym, zachęcając czytelników do refleksji nad znaczeniami ukrytymi w architekturze i urbanistyce.

W 2025 roku ukazały się cztery numery czasopisma:

Osiedla, nr 1/2025

Numer analizuje ewolucję wielkich osiedli, które mimo zmierzchu modernizmu pozostają tętniącą życiem i stale przekształcaną tkanką współczesnych miast. Publikacja zachęca do porzucenia stereotypów i spojrzenia na tę przestrzeń jak na unikalne mikrokosmosy, będące mozaiką różnorodnych doświadczeń ich mieszkańców.

Autorki i autorzy: Beata Chomątowska, Dorota Jędruch, Michał Wiśniewski, Marta Karpińska, Zuzanna Mielczarek, Kinga Zemła, Łukasz Pancewicz, Aleksandra Czupkiewicz, Justyna Dziedziejko, Magdalena Wnęk, Ewa Majdecka, Maciej Rodak, Konrad Królikowski.

Drewno, nr 2/2025

Numer analizuje kulturowe i rzemieślnicze znaczenie drewna i rozważa, czy w obliczu współczesnych wyzwań może ono stać się fundamentem globalnej zmiany. Autorzy zestawiają naturalność i szlachetność tego tradycyjnego surowca z nowoczesną technologią CLT, która otwiera drogę do neutralności klimatycznej w architekturze.

Autorki i autorzy: Jarosław Szewczyk, Maryja Rusak, Joar Nango, Bente Ass Solbakken, Misia Siennicka, Marta Karpińska, Damian Poklewski-Kozieł, Maciej Gierbienis, Adrian Krężlik, Magdalena Zych, Andrzej Dybczak, Józef Margosiak, Eeva Lisa Pelkonen, Dorota Leśniak-Rychlak, Anna Górska, Maciej Siuda, Monika Rosińska, Jakub Gawkowski.

Czucie przestrzeni, nr 3/2025

Numer analizuje powrót do doświadczeń fizycznych i zmysłowych w przestrzeni jako przeciwwagę dla ekspansji sztucznej inteligencji oraz świata wirtualnego. Rozważania nad percepcją rozszerzono o kwestie neuroróżnorodności i dostępności, badając, jak projektowanie w dobie płynnej ponowoczesności może lepiej odpowiadać na zróżnicowane ludzkie potrzeby.

Autorki i autorzy: Barbara Stec, Aleksandra Kędziorek, Krzysztof Maniak, Katarzyna Przezwańska, Maciej Siuda, Aneta Lehmann, Jacek Dominiczak, Michał Romaniuk, Igor Łysiuk, Apolonia Slesarow, Aleksandra Czupkiewicz, Marta Wolak, Andrzej Marzec, Piotr Winskowski, Łukasz Wojciechowski, Michał Kowalski.

Odporność, nr 4/2025

Numer analizuje architektoniczną i społeczną gotowość na kryzysy, opierając się na doświadczeniach wypracowanych przez społeczeństwo ukraińskie w obliczu rosyjskiej agresji. Publikacja bada nową kulturę przetrwania i traktuje współczesne konflikty zbrojne jako lekcje wytrzymałości w świecie targanym gwałtownymi wstrząsami.

Autorki i autorzy: Kinga Zemła, Michał Murawski, Bogdana Kosmina, Katiia Rusecka, Tatjana Schneider, Anastasiia Ponomarova, Hubert Trammer, Joanna Erbel, Adrian Krężlik, Jesus Caba, Zofia Piotrowska, Katarzyna Pankowska, Jana Strakaza, Patryk Wancerz, Marta Karpińska, Agata Szydłowska, Ołena Sołodownikowa, Łukasz Pancewicz.

Artykuły z archiwalnych numerów czasopisma udostępniamy online pod adresem: www.autoportret.pl/archiwum-numerow/

Wszystko jasne

Publikacja towarzysząca 27. edycji Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, której autorem – podobnie jak rok wcześniej – jest Radek Rak, jeden z najciekawszych współczesnych pisarzy, laureat Nagrody Literackiej „Nike”. Autor, zainspirowany nietuzinkowym życiem i osiągnięciami takich postaci jak Klementyna Zubrzycka-Bączkowska, Erazm Jerzmanowski czy o. Adam Studziński, przenosi czytelników w świat własnej wyobraźni, gdzie historia i fantazja splatają się w porywającą fabułę.

Książka była rozdawana nieodpłatnie w punktach informacyjnych podczas Dni Dziedzictwa. Obecnie jest dostępna w wersji elektronicznej, do pobrania na stronie:

www.dnidziedzictwa.pl/ksiazka/

Co nas łączy w superróżnorodnym świecie?

Esej Karoliny Czerskiej-Shaw zaprasza do refleksji nad społeczną rolą instytucji kultury. Autorka przekonuje, że kultura nie jest jedynie gotowym produktem, lecz procesem budowania relacji, prowadzenia dialogu i współtworzenia przestrzeni publicznej, w której każdy może znaleźć swoje miejsce. Publikacja, zachęca do krytycznego namysłu nad tym, jak instytucje mogą łączyć indywidualne potrzeby odbiorców z troską o budowanie wspólnoty w czasach rosnącej polaryzacji; jak podążać za dynamiczną, „superróżnorodną” rzeczywistością, nie rezygnując z prób tworzenia mostów między grupami i jednostkami.

Publikacja została wydana w ramach serii „Broszury do myślenia”, która w świeży i wnikliwy sposób analizuje funkcjonowanie nowoczesnych instytucji kultury w zmieniającym się świecie, dostarczając inspirujących treści na temat wyzwań, trendów i roli, jaką odgrywają one we współczesnym społeczeństwie.

Broszura w wersji polskiej i angielskiej jest dostępna na stronie: www.mik.krakow.pl/publikacje/

Dorośli i sztuka

Poradnik Mai Dobkowskiej i Elżbiety Kaproń pokazuje miejsce sztuki w życiu człowieka w trzech wymiarach: indywidualnym, międzyludzkim i społecznym. Twórczynie – teoretyczki i doświadczone edukatorki – dowodzą, że sztuka może być narzędziem poznawania siebie, rozwijania relacji i budowania społeczności. Autorki podsuwają też czytelnikom proste ćwiczenia, które pomogą „przełamać lody” w kontakcie ze sztuką albo spojrzeć na nią w nowy sposób. Dzięki temu książka może równie dobrze służyć do samorozwoju, jak i stać się narzędziem dla edukatorek i animatorów pracujących z grupami dorosłych. *Dorośli i sztuka* to trzeci tom w serii, po świetnie przyjętych *Dzieciach i sztuce* oraz *Nastolatkach i sztuce*.

Publikacja dostępna jest do kupienia na stronie:

www.mik.krakow.pl/sklep/

Przewodnik interakcyjny

Przewodnik interakcyjny to publikacja dla osób pracujących lub planujących pracę związaną z oprowadzaniem po miejscach dziedzictwa. Skupia się na metodzie oprowadzania interakcyjnego, opartej na bezpośredniej relacji z odbiorcami i autentycznym kontakcie z miejscem. Czytelnik znajdzie tu szczegółowe omówienie metod nawiązywania kontaktu z grupą, prowadzenia rozmowy, budowania opowieści oraz utrzymania uwagi odbiorców, a także praktyczne wskazówki dotyczące przygotowywania treści oprowadzania, z uwzględnieniem fenomenu (tego, co prezentuje przewodnik), doznań (tego, co odczuwają uczestnicy) oraz faktów (wiedzy o prezentowanym zjawisku). Druga część poradnika skupia się na praktycznych aspektach pracy przewodnika. Zawiera wskazówki dotyczące radzenia sobie z wyzwaniem pojawiającym się podczas oprowadzania, a także aneks z gotowymi ćwiczeniami do wykorzystania w terenie.

Publikacja dostępna jest do kupienia na stronie:

www.mik.krakow.pl/sklep/

***Sztuka wdrażania. Budowanie i koordynowanie
dostępności w małych miejscowościach***

Książka autorstwa Agnieszki Zielonki-Mitury to praktyczny przewodnik dla osób pracujących nad dostępnością w lokalnych instytucjach kultury – szczególnie tam, gdzie budżety są skromne, zespół niewielki, ale potrzeby odbiorców bardzo realne. Wydawnictwo pokazuje dostępność jako proces wymagający nie tylko zgodności z przepisami, lecz także zmiany perspektywy i współpracy całego zespołu. Na podstawie własnych doświadczeń autorka oferuje zestaw konkretnych narzędzi, wskazówek i ćwiczeń wspierających codzienną pracę nad dostępnością. Publikacja powstała w ramach programu „Małopolska. Kultura Wrażliwa”, który od 2016 roku wspiera instytucje kultury w budowaniu bardziej otwartych i włączających instytucji. To kolejny krok w stronę kultury dostępnej dla wszystkich – niezależnie od wieku, potrzeb czy miejsca zamieszkania.

Publikacja jest dostępna na stronie:

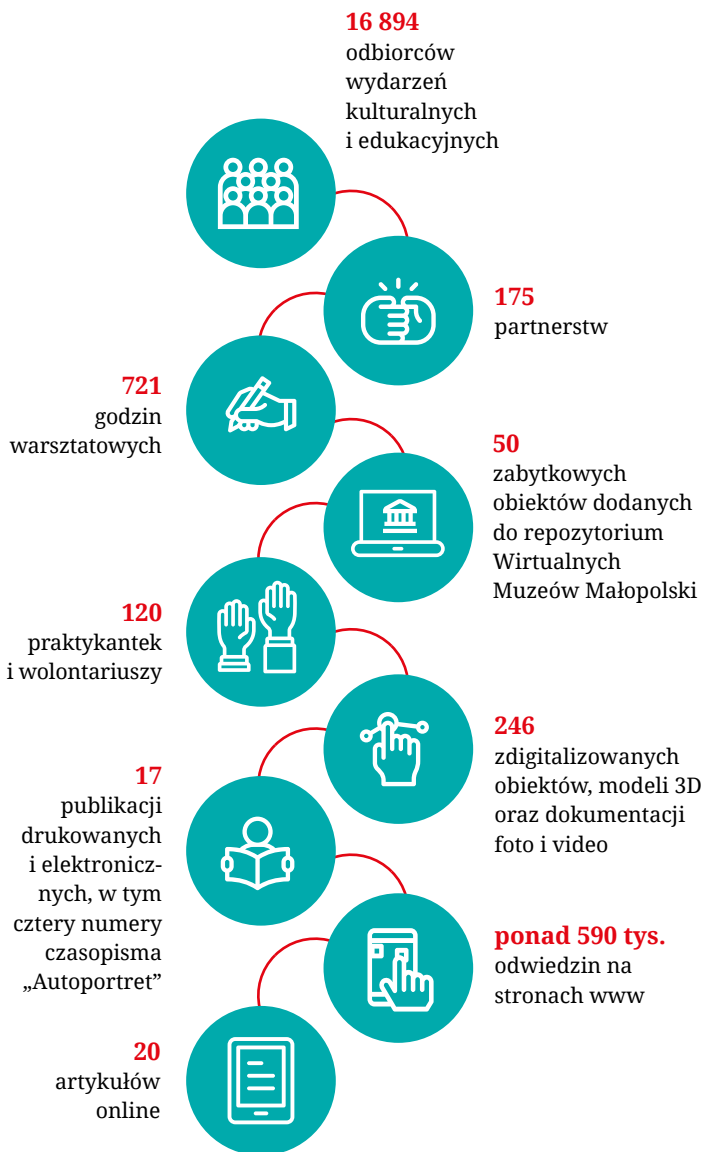
www.mik.krakow.pl/publikacje/

Uczestnicy Szkoły Edukatorek
i Edukatorów Kulturowych podczas
rozdzania certyfikatów,
fot. Grzegorz Mart, MIK 2025

ROK 2025 W LICZBACH

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Małopolski Instytut Kultury w Krakowie
30-233 Kraków, ul. 28 Lipca 1943 17C
tel. 12 422 18 84, www.mik.krakow.pl
Dyrektor: Tomasz Włodarski

Tekst: Klaudia Kaczmarczyk,
Martyna Tondera-Łepkowska
Redakcja i korekta: Aleksandra Kleczka,
Martyna Tondera-Łepkowska
Projekt graficzny: Kira Pietrek, Aneta Sitarz
Skład: Aneta Sitarz
Piktogramy: www.flaticon.com

©Małopolski Instytut Kultury w Krakowie,
Kraków 2026

Sesja fotograficzna w Bunkrze
Sztuki do książki *Dorośli i sztuka*
z udziałem pracowników MIK,
fot. Klaudyna Schubert, MIK 2025

KultuRRRRa!